

«Του λόγου μέτρον ἐστὶν οὐχ ὁ λέγων ἀλλ' ὁ ἀκούων»
[«Μέτρο (της αλήθειας) των λόγων δεν είναι αυτός που μιλάει, ἀλλ' αυτός που ακούει»]
ΠΛΑΤΩΝ, σε *Ανθολόγιο Στοβαίου*, ΛΣΤ', 22

Μάριος Πλωρίτης

Πορίσματα εκλογών και εκλογή πορείας

Επιστροφή πού;

ΦΥΣΙΚΑ, νικητής των εκλογών της 8ης Απριλίου είναι το ΠΑΣΟΚ. Νικητής, αρνητικά για τον εαυτό του και θετικά για τους αντιπάλους του: δικό του κατόρθωμα είναι ότι η Νέα Δημοκρατία - που είχε πεταχτεί «στο χρονοντούλαπο της Ιστορίας» - ξανάνοιξε τη «δεξιά πόρτα» που «έκλεισε οριστικά», και εγκαταστάθηκε πάλι στον κυβερνητικό θώκο. Ούτε οι ξένοι σύμβουλοι-«κατασκευαστές προέδρων και πρωθυπουργών», ούτε τα (πανάθλια) τηλεοπτικά «σποτ» προπαγάνδισαν για τη ΝΔ όσο το ίδιο το ΠΑΣΟΚ, με όσα έχει πράξει, δράσει και αδράξει. Η μεταποίηση της συνθηματολογίας του από την αποδιδαιμωμένη «αλλαγή» σε αν-ούσια «μεταρρύθμιση» δεν μπόρεσε να κρύψει πίσω απ' τον ανθώνα των αφισών τους σαρδαναπαλισμούς και τους αλλοπροσαλλισμούς μιας οκταετίας, τις αυταρχικότητες και τις αρπακτικότητες ενός ψευδοσοσιαλιστικού «κινήματος», τις τεράστιες ενοχές του για την κατακόρυφη κατάρρευση οικονομίας, πολιτικής και ήθους. Φαίνεται πως δεν είχε άδικο εκείνος ο οργίλος Δημοσθένης που έλεγε:

«Δεν μπορεί, δεν μπορεί ποτέ ν' αποκτήσει σταθερή δύναμη όποιος αδικεί, επιστρέφει και ψεύδεται. Για μια φορά και για λίγο διάστημα, αντέχει· αν μάλιστα η τύχη βοηθήσει, γεννώντας ελπίδες, ευδοκίμει· αλλά με την πάροδο του χρόνου όλα ξεσκεπάζονται και καταρρέουν» [«Ου γὰρ ἐστὶν οὐκ ἐστὶν ἀδικούντα καπιορκούντα και ψευδόμενον δύναμιν βεβαίαν κτήσασθαι, ἀλλὰ τα τοιαύτ' εἰς μὲν ἄπαξ και βραχὺν χρόνον ἀντέχει, και σφόδρα γ' ἠνθησ' ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν, ἀν τύχη, τω χρόνω δε φωράται και περὶ αὐτὰ καταρρεῖ»¹].

ΠΟΛΛΟΙ ξαφνιάστικαν για την πτώση του ΠΑΣΟΚ σ' όλη τη χώρα - και πάνω απ' όλους, δέβαια, η ίδια η ηγεσία του, που κόμπιαζε την παραμονή πως «θα είναι κυβέρνηση τη Δευτέρα», χωρίς ν' αποκλείει, μάλιστα, και «άλμα αυτοδυναμίας»².

Αντίθετα, πολλοί άλλοι απορούν που η πτώση του στάθηκε τόσο περιορισμένη. Δυο είναι - νομίζω - οι λόγοι γι' αυτή την προσγειώση στα «μαλακά»: Απ' τη μια, το «αντιδεξιό σύνδρομο», που παραμένει ακμαίο - έστω κι αν οι πρακτικές ορισμένων κομματικών εκφραστών του είναι, συχνά, δεξιότερες της Δεξιάς. Απ' την άλλη, το πλέγμα μεσσιανισμού, δημοκρατίας και παροχών, που φιλοτέχνησε κι εκμεταλλεύθηκε κατά κόρον το ΠΑΣΟΚ, δίνοντας σε στρώματα «μη προνομιούχων» πολιτών την αίσθηση συμμετοχής τους στην εξουσία και μιας κάποιας ευμάρειας. Αδιάφορο αν η «αίσθηση» δεν ήταν παρά απαιτηλότητα ψευδαίσθηση και αν η «ευμάρεια» ψιλοπότιζε μερικά δένδρα και έκαψε ολόκληρο το δάσος της ελληνικής οικονομίας - αφού, πρώτα, σφάλιζε την καλή σοδειά στο κελάρι του δασοκόπου...

Ετσι ή αλλιώς, αποδείχθηκε κι εδώ - όπως και στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης - πως οι χειρότεροι εχθροί του Σοσιαλισμού είναι οι «σοσιαλιστές» εργολάβοι, μεταπράτες και διαγομιστές του. Και κανένας δεν ισχυρίζεται πως, στις 8 Απριλίου, «θάφτηκαν τα οράματα για μια σοσιαλιστική αλλαγή» - γιατί τα οράματα αυτά τα είχε θάψει από

Θα μωρέσει να φτάσει σε απάνεμο λιμάνι η ξυλόρμηνη ελληνική φελούκα;

καρό το ΠΑΣΟΚ, φροντίζοντας φυσικά να κρατήσει τα κόλυβα για πάρτη του...

ΣΤΗΝ «επιστροφή της γηραιάς κυρίας» ΝΔ βοήθησε (αλλά σε πολύ μικρότερο βαθμό) και ο Συνασπισμός.

Σίγουρα, ο συνεταιρισμός του με το ΠΑΣΟΚ συντέλεσε να επαναπαρισθούν στο κόμμα όσοι είχαν (άστοχα) αποστατήσει τον Ιούνιο, εξαιτίας της σύμπραξης της Αριστεράς στην κυβέρνηση Τζαννετάκη. Η τωρινή συμπράταξη με το ΠΑΣΟΚ έδωσε στον Συνασπισμό αυτές τις ψήφους και τις 2 έδρες των μονοεδρικών.

Απ' την άλλη, όμως, του στέρησε τις ψήφους όσων δεν μπορούσαν να κατανοήσουν και να καταπιούν τη συμμαχία με ένα κόμμα που, την ίδια ώρα, η αριστερή ηγεσία το κατηγορούσε για «διασπρό των ιδεών του σοσιαλισμού», για «ηθικό εκφυλισμό που η οκταετία του ΠΑΣΟΚ επέφερε» και για «αποτυχία των κυβερνήσεών του»...

Το σπουδαιότερο: η συμπόρευση αυτή τραυμάτισε το κύρος και τη συνέπεια του Συνασπισμού σε βαθμό που καμιά δικαιολογία «τακτικής» δεν μπορούσε να επουλώσει ή έστω να κουκουλώσει.

Ωστόσο, η αριθμητικά μικρή συρρίκνωση των δυνάμεών του δείχνει πόση είναι η «αντοχή» και η ανοχή των περισσότερων οπαδών της Αριστεράς - ακόμα και όταν αποδοκιμάζουν ρητά τις επιλογές της ηγεσίας τους.

Αλλά το μεγαλύτερο «ευτύχημα» για τον Συνασπισμό είναι η αποφυγή του «μοιραίου δυστηγήματος»: να συγκυβερνήσει με τους πασοκικούς υποδίκους, να νομοθετεί με τους κουτσονομο-θέτες και να ιδεολογεί με τους σηματοφόρους του «έρποντος φασισμού», πολιτικού, έντυπου ή ερτοισανού. Και με πρωθυπου-

γό, δέβαια, τον κ. Παπανδρέου, που, πριν ένα μόλις χρόνο, είχε χαρακτηρίσει συλλήθδον τους τρεις παραλίγο συνεργάτες του (τους κκ. Φλωράκη, Κύρκο και Στεφανόπουλο) «πρόσθετο εκφυλιστικό δείγμα αυτής της περιόδου», όταν είχαν επισκεφθεί μαζί με τον κ. Μητσοτάκη, τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας (12.1.1989)...

Εχουν δικιο, λοιπόν, όσοι θυμήθηκαν του Ξενοφώντα τον λόγο για τους Μυρίους, ήγουν πως «η τύχη εστρατήγησε κάλλιον» - «η τύχη φάνηκε στρατηγός καλύτερος απ' τα σχέδιά τους»³ - κι έωσσε τους συνασπισμένους τρισμυρίους από έναν άλλο «μικρασιατικό όλεθρο»...

ΕΡΩΤΗΜΑ παραμένει αν οι Έλληνες ψήφισαν, τελικά, υπέρ ή κατά των αυτοδύναμων ή των συμμαχικών κυβερνήσεων. Η ολότελα οριακή ψήφος τους δεν επιτρέπει ξεκάθαρα συμπεράσματα.

Βέβαιο, μια φορά, είναι πως διαψεύστηκαν, κι εδώ, οι «προφήτες» («Ο κύκλος των αυτοδύναμων κυβερνήσεων έχει τελειώσει»⁴). Όπως βεβαίωτα είναι πως οι «σοσιαλιστές» κήρυκες της «μη αυτοδυναμίας» μοιάζουν με την αλεπού που «όσα δεν φτάνει, τα κάνει κρεμαστάρια»: οι ιδεολόγοι ετούτοι ημνούσαν τα αγαθά των συνεργατικών κυβερνήσεων όσο πρόσβλεπαν σ' αυτές για να επανακτήσουν την εξουσία, αλλά δεν έπαυαν να χαϊδεύουν το όνειρο ενός «άλματος αυτοδυναμίας»⁵ - που ήταν, φυσικά, ο μέγιστος ιδεολογικός πόθος τους...

Το αποτέλεσμα των εκλογών, μια φορά, είναι, στο θέμα αυτό, διφορούμενο και αμφίσημο σαν τους χρησμούς της Πυθίας. Όπως λ.χ. εκείνο το περιδόντο «ήξεις αφήξεις ου θνήξεις εν πολέμω»: αν ο «πελάτης» του Μαντείου έβαζε το κόμμα πριν απ' το «ου», ο χρησμός σήμαινε πως θα γυρίσει ζωντανός απ'

τον πόλεμο, ενώ αν το έβαζε μετά το «ου», σήμαινε πως θα σκοτωθεί στη μάχη. Από τότε τα κόμματα έστηναν δόκανα...

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ, όμως, δεν είναι τα παρελθόντα, αλλά τα μέλλοντα και τα δέοντα.

Κανένας δεν αγνοεί τις οροσειρές δυσκολιών που έχει ν' αντιμετωπίσει η νεόκοπη κυβέρνηση. Δυσκολίες, που γίνονται ακόμα τραγύτερες εξαιτίας των άφρονων προεκλογικών υποσχέσεων που είχε αφειδώς μοιράσει η ΝΔ (αντάμα με τους άλλους ομολόγους της) και που τώρα θα της παρουσιασθούν σωρηδόν για «εξόφληση».

Δυσκολίες, που θα γίνουν τραχύτερες, αν η ΝΔ θεωρήσει την επανάκαμψή της στην κυβέρνηση σαν ευκαιρία για να επαναλάβει τα παλιά αμαρτήματά της για να τρυγήσει τα γνωστά εισοδήματα - ένα άθλημα, άλλωστε, όπου με τόση επιτυχία την μιμήθηκαν οι «σοσιαλιστές» διάδοχοί της. Τότε, θ' αποδείξει πως οι πύρινες ιερεμιάδες και οι δίκαιοι μύδροι της εναντίον τους, δεν είχαν άλλο κίνητρο παρά τον φθόνο επειδή οι μαθητές υποσκέλισαν τους δασκάλους τους...

ΤΟΥΤΕΣ τις πρώτες μετεκλογικές ώρες, οι νικητές δείχνονται «μετριοφρονες» και οι νικημένοι «μετριοπαθείς». Και, φυσικά, όλοι συμφωνούν στα μεγάλα λόγια: Τόσο στα μεγάλα Όχι - όχι στην κομματικοποίηση του κρατικού μηχανισμού, όχι στη ρουσφετολαγεία, στο ρεβανσιισμό, στο λαϊκισμό, στον τραμπουκισμό - όσο και στα μεγάλα Ναι - ναι στη χαλιναγώγηση του παμφάγου κράτους και στην αναδιοργάνωση του κρατικού ρημαδιού, ναι στην αξιοκρατία, αξιοπιστία, αξιοποίηση, ναι στην «υπεύθυνη αντιπολίτευση», ναι στην ανάπτυξη χωρίς εκμετάλλευση και στον εκσυγχρονισμό χωρίς αφέληνησμο. Η αρμονία είναι απόλυτη - έστω και αν κάθε όργανο παίζει το δικό του σκοπό, για σκοπό δικό του...

Αλλά αυτές τις μελωδίες και τις συμφωνίες τις έχουμε αποστηθίσει όσο τους δεκαρικούς των εθνικών εορτών. Μένει στους Αρχιτραγουδιστές μας ν' αποδείξουν πως αυτά που λένε και ψέλνουν τα εννοούν και πως αυτά που εννοούν είναι αξιοί να τα κάνουν πράξη. Μένει σ' αυτούς ν' απολακτίσουν τις έξεις της αρχολαγνείας και της κερδολαγνείας... ν' απαρηθθούν τα τεχνάσματα της δημοκρατίας και της λαοφαγίας... να κατανήσουν τις κομματικές αρτηριοσκληρώσεις και ν' αποβάλουν τις δογματικές παρωπίδες... να μετατρέψουν τον παραπλανητικό μονόλογο σε πραγματικό διάλογο με κόμματα και εργαζόμενες τάξεις.

Πολύ περισσότερο που εμείς όλοι, ο «κυρίαρχος λαός», πληρώνουμε πάντα τα έξοδα της κραιπάλης των «εκλεκτών» μας, τα λάθη τους και τα λάθη μας. Τέτοιες ώρες, λοιπόν, «αν είναι να σταθεί ο τόπος, κανένας δεν πρέπει να μένει αμέτοχος» σε λόγο και σε πράξη [«εί μέλλει πόλις είναι, ουδένα δει ιδιωτέιν»⁶]. Μόνο έτσι, «το χειρότερο απ' τα περασμένα μπορεί να γίνει πιο ωφέλιμο για τα μέλλοντα» [«το χειρίστον εν τοις παρεληλυθόσι, τούτο προς τα μέλλοντα βέλτιστον υπάρχει»⁷].

Μπορεί;

1. Γ. Γεννηματάς, «Νέα», 4.4.1990.
2. Δημοσθένης, Β' Ολυμπιακός, 10.
3. Α. Παπανδρέου, «Νέα», 2.4.90.
4. Στ. Πιτσιόρλας, μέλος Εκτελ. Γραμματείας Συνασπισμού, «Νέα», 2.4.90.
5. Κύρου Ανάβασις, Β', 6', 13.
6. Γ. Γεννηματάς, ο.π.
7. Α. Παπανδρέου, ο.π.
8. Πρωταγόρας, σε Πλάτωνα Πρωταγόρα, 327α.
9. Δημοσθένης, Γ' Φιλιππικός, 5.

ΣΤΟΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ ΠΟΥ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Προκλήσεις και προτεραιότητες για τη νέα Κυβέρνηση

Του ΓΙΑΝΝΗ ΜΑΡΙΝΟΥ

Θατσερικό θαύμα κι όχι Θατσερικό ανάθεμα

Ανάλυση του ΑΝΤΩΝΗ ΚΕΦΑΛΑ

✓ Τα κόμματα αντιμέτωπα με την πραγματικότητα Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΥΡΤΣΟΥ
Ποιες οι τιμές ακινήτων σε χώρες της Ευρώπης Του ΣΠΥΡΟΥ ΚΟΥΦΑΛΗ